

МАТИЛЬДА АГРАМАНТЕ.

(1897).

I.

У тяжкому лихолітті
вироста Матильда гожа:
тяжко гвітить рідну Кубу
здавна вже рука ворожа.

Горді деспоти Іспанці
похожають скрізь панами,
а Кубанці мусять бути
їм покірними рабами.

Що ні день — нові знущання,
що ні день — нові догани,
і міцнійше все кують ся
на народ важкі кайдани.

І намучена країна
вже не стерпіла знущання:
„Волі краєви!“ — як хвиля
розкотило ся гукання.

Скривавилась, запалала
вся країна боротьбою...
Та карають же й Іспанці
страшно лютою рукою:

Смерть старому і малому —
всім, хто волю хоче мати!
Тільки раб тут може жити
й пан Іспанець панувати!

II.

Моря перла найдорожча —
Куба, рідная країна, —
так Матильда з уродливих
найдорожшая перлина.

Вже у неї брат і батько
полягли за землю рідну,
мати вмерла і лишила
сиротою доньку бідну.

Під отаманом Масео
бють ся ще її два брати,
а Матильда в самотині
мусить дома пробувати.

Та вона не тут витас
легкокрилими думками:
лине думкою дівчина
за братами за борцями:

„Ой щасливі, братя любі,
ви, такую мавши долю:
розбиваєте кайдани,
сьміло боретесь за волю!“

Хай і смерть, алеж свобода
осияє рідну Кубу: —
я б собі таку хотіла
долю щасну, долю люблю!..“

III.

До кінця вже день доходив.
Золотими парусами
сонце пишнее убравшись,
вже схилялось над полями.

Гордим пальмам верховіття
на прощання золотило,
на барвистих крильцях ніжних
у колібрі ще мигтіло.

А Матильда Аграманте
верхи на коні баскому,

у гостині запізнавшись,
поспішала ся до дому.

Поспішаєть ся Матильда,
добіга до свого двору :
там, де був її будинок,
тільки веть ся дим у гору.

Дотліває недотліле,
догоря сумна руїна...
„Що се сталося? озовіть ся!
Хто тут є?“ — гука дівчина.

Та ніхто не озовеьт ся...
Хтож би мав тут одмовляти?
Тільки трупи тут криваві
скрізь лежать округи хати :

Всіх Іспанці змордували!..
„Доки-ж буде так, мій Боже?
Доки буде се знущання,
катування се вороже?

„Через те, що я дівчина, —
я повинна се терпіти?
Ні, тепер повстати мусять
навіть хворі, навіть діти!

„Я піду за волю битись!..
На коня Матильда впала
й скільки духу до повстанців,
до борців за край погнала.

IV.

„Я не муж, — мені ти кажеш, —
щоб боротись за свободу?
Ні, давно моїми стали
муки рідного народу!

Батько мій поляг за волю,
брат поляг, — передо мною

мов стоять вони і кличуть
за сьвяту річ до бою.

Трупи бачити й наругу,
бачить лютого тирана —
краща смерть! коли вже жити,
то на волі і без пана!

Так прийміть мене до гурту,
генерале мій, благаю!
Ви побачите — я вмію
умірати за волю краю“.

Так отамана Масео
просить дівчина старого...
Сам не зна він, що чинити :
не бувало ще такого...

І брати за неї просять...
— „Ну, коли така вже сьміла“, —
врешті каже він, — „то й підеш
до сьвятого з нами діла...“ —

V.

День ідуть вони і другий —
вільні їм усі дороги;
третьй день — до річки військо
наближалось без тривоги.

І відразу їм на зустріч
кулі свиснули : Іспанці
підійшли зза лісу тихо,
що й не зчули ся повстанці.

Облягли — нема ратунку!..
А Масео: „Братя й діти!
Поки вирвемось, то треба
ворогів нам зупинити.

„Гей, хто хоче тут остатись
ворогам на перепину?

Вів умре, та обрятує
волю й рідну країну“.

вже сама стоїть Матильда,
бо усі вже в бою впали.

— „Я!“ — озвала ся Матильда, Гордо голову піднявши
— „Ми!“ — брати її відважні, і сияючи красою,
— „Ми вмеремо за волю“, — кажуть націляють ся з пістоля
і дядьки її поважні. нетремтячою рукою.

„Гей, рушай!“ — гука Масео, -- І Іспанець їй гукає:
„Ви-ж поляжете тут нині: „Гей, скори ся, божевільна!“
кровю вашою ми купим А вона йому на тее:
волю стоптаній країні“. — „Хай панує Куба вільна! —

Військо рушило. А дужі — „Не скорюсь!..“ — Вона стріляє..
із дівчиною-героєм Гучно вдарили рушниці, —
ворогів страшенну силу захитала ся Матильда,
зупиняють сьмілим боєм. впали руки, зблідли лиці.

Зупиняють... Та вже кулі — „Хай панує Куба вільна!“ —
всіх завзятих положили, знову скрикнула і впала,
тільки двоє та Матильда за свій край жите віддавши,
ще змагають ся що сили. за свій край, що так кохала.

А Іспанці насувають,
сиплють кулі самопали, —

Б. Грінченко.

